

Hodowcy polubili buhaje genomowe

Z Moniką Synakiewicz-Zimnicką – głównym specjalistą ds. hodowli bydła ze Stacji Hodowli i Unasienniania Zwierząt w Bydgoszczy rozmawia Andrzej Rutkowski

kujawsko-pomorskie

● **Minęło kilka lat od kiedy krajowi hodowcy mogą korzystać z nasienia buhajów wycenionych genomowo, przy jednoczesnym wykorzystaniu tych z oceną tradycyjną. Jakie są zalety jednej, a jakie drugiej wyceny? Czy buhaje genomowe wypierają te z wyceną na córkach?**

– Wycena genomowa w Polsce weszła w życie w sierpniu 2014, czyli znacznie później niż miało to miejsce w pozostałych krajach Europy. Jednak my jako SHiUZ przyspieszyliśmy ten proces o kilkanaście miesięcy, realizując razem z profesorem Stanisławem Kamińskim z UWM w Olsztynie oraz PFHBiPM wspólny projekt badawczy w skrócie GenoBull. W ramach projektu wytypowaliśmy stada, które miały możliwość wykorzystania nasienia genomowych buhajów ze światowej czołówki. Po odpowiednich kojarzeniach uzyskaliśmy topowe buhaje jak np. Bocadad ET, Le Mond, Balsan, MŚ Bigquit 1 ET, Bar ET, Desant. Obecnie ok. 70% nasienia sprzedawanego przez SHiUZ stanowi nasienie buhajów ocenionych genomowo, a tylko 30% od tych z oceną na córkach. Nie trzeba było długo hodowców przekonywać do nowej metody oceny, gdyż nie ucieknę się przed postępowaniem. Wszak główną zaletą genomowej oceny wartości hodowlanej (WH) jest niesamowite przyspieszenie postępu hodowlanego, bo tu wartość danego buhaja mamy praktycznie „od ręki”, nie czekamy 5 lat, aż urodzi się odpowiednia ilość jego córek. Jedyne na co musimy poczekać, to aby zaczął produkować nasienie, tak właśnie było w przypadku naszego najlepszego polskiego buhaja, dobrze już znanego Czytelnikom TPR – Artusa. A wiarygodność genomowej oceny WH bliska jest 80%.

● **Zatem przejście na wycenę genomową zakończyło erę tzw. buhajów testowych, które cieszyły się popularnością u części hodowców.**

– Gdy do dyspozycji mieliśmy tylko wycenę tradycyjną, czyli na córkach, to rocznie kupowaliśmy ok. 140 buhajów, z których testowa-

liśmy 120 i tylko część z nich wyceniła się tak, aby stanowić ofertę katalogową. Dziś buhajów testowych już nie ma, a hodowca ma wybór w postaci zakupu nasienia z oceną genomową lub tradycyjną i świadomie takiego wyboru dokonuje. W związku z tym zmniejszyła się liczba zakupywanych przez nas buhajów i teraz rocznie trafia ich do Stacji kilkanaście, wszystkie

Fot. Andrzej Rutkowski

ze znaną genomową oceną wartości hodowlanej. Jednak w dalszym ciągu prowadzona jest ocena typu i budowy krów pierwiastek, których ojcem jest buhaj z oszacowaną genomowo WH, zatem młode genomowe buhaje będą z czasem, po uzyskaniu odpowiedniej ilości córek doczekały się tradycyjnej oceny WH, tej na podstawie potomstwa. Już teraz mamy w ofercie buhaje, które potwierdziły wycenę na córkach swoją wcześniejszą wycenę genomową. Realizując program oceny i selekcji buhajów dalej wybieramy krowy kandydatki na matki buhajów, które następnie kojarzone są z topowymi buhajami, tzw. ojcami buhajów, a krótko po urodzeniu buhajka z tego kojarzenia pobierany jest od niego materiał do badania genomowego i po kilku miesiącach mamy wynik. Już na tym etapie jest odrzucana duża część buhajków z niskimi parametrami (główne kryterium to indeks gPF). Z kilkuset przebadanych buhajków rocznie, jak już wspomniałam wcześniej, kupujemy tylko kilkanaście tych najlepszych.

● **Dopiero co została przeprowadzona najnowsza wycena kwietniowa przez Instytut Zootechniki. Jak w niej wypadły buhaje oferowane przez SHiUZ Bydgoszcz?**

Wśród naszych buhajów posiadających ocenę na potomstwie najlepiej wypadł buhaj Fakir EBH z indeksem PF 131. Niestety, nasienie dostępne jest do wyczerpania zapasów, gdyż buhaj nie żyje. Charakteryzuje się wysokim podindeksem płodności wynoszącym 120 oraz wysoko zawieszoną poprzeczką co do cech produkcyjnych. Oferta buhajów „córkowych” jest dość okrojona, w sumie jest ich 21. Inne bydgoskie buhaje z wyceną konwencjonalną, na które warto zwrócić uwagę to: Swan, którego silną stroną jest produkcja mleka ze szczególnym uwzględnieniem wysokiej zawartości suchej masy oraz Gibsons, którego córki, a ma ich już ponad 2500, charakteryzują się niskim poziomem komórek somatycznych w mleku oraz dobrą długowiecznością. Z kolei buhaj Boston ET został wyceniony na blisko 3700 córkach, u których wysoka produkcja mleka idzie w parze z wysoką długowiecznością.

● **A jak wypadł buhaj Artus pochodzący z 50-krowiej obory Tomasza Radziszewskiego, który przecież w poprzedniej ocenie grudniowej osiągnął indeks gPF 144 bijąc tym samym rekord wśród polskich buhajów, czyli tych z kolczykiem PL?**

– Artus w najnowszej wycenie kwietniowej umocnił swoją pozycję osiągając indeks gPF na poziomie 147 punktów i nadal jest najlepszym polskim buhajem ocenionym genomowo. Jest buhajem kompletnym, przekazuje wysoką produkcję, przy wysokiej zawartości suchej masy oraz charakteryzuje się rewelacyjnymi parametrami dla cech funkcjonalnych, takich jak płodność – 133, zdrowotność wymienia – 127 czy długowieczność – 125! Posiada wysoki podindeks nóg i racic – 117 oraz wysoki podindeks wymienia – 132. Jedymin minusem jest to, że nadal czekamy na produkcję nasienia od tego buhaja, ponieważ przypominę, że to dopiero roczny buhaj. Jeszcze lepiej od Artusa wypadł buhaj Hotshot z kanadyjskim kolczykiem, będący w naszej ofercie, a produkujący nasienie w USA. Uzyskał skok indeksu gPF ze 149 do 151. Jest wielu chętnych na nasienie tego buhaja na całym świecie, dlatego dostępność do niego może być ograniczona. To podobnie jak Artus buhaj kompletny, ze szczególnie wysokim podindeksem płodności 133, podindeks wymienia ma na pozio-

mie 122, a nóg i racic 117. Znacznie więcej w ofercie mamy buhajów genomowych niż „córkowych”. Artus i Hotshot plasują się w kategorii „exclusive vip”, natomiast są też ciekawe buhaje z kategorii „elita”. To np. Ebp Enorme z indeksem gPF 141, którego silną stroną są: wymię, długowieczność i zawartość komórek somatycznych. Wysoką zdrowotnością wyróżniają się takie buhaje jak: Merit oraz D.Jazz (pochodzący ze SK w Dobrzyniewie, a uznany jako ojciec buhajów we Francji), z kolei pokrój to silna strona buhajów: Lockstar, Mr Rosco (aż 149 podindeks wymienia - drugi na liście światowej), Mś Bigquit oraz Ebp Edison.

● **Od kilku lat rolnicy przywiązują dużą wagę do zawartości w mleku suchej masy ze szczególnym uwzględnieniem białka, które ma największy wpływ na uzyskiwaną cenę mleka. Są już mleczarnie, które badają w mleku zawartość kazeiny, a więc białka najbardziej przydatnego do produkcji sera i cennik uzależniają od jej zawartości. Które buhaje przekazują córkom najbardziej korzystny wariant kapa kazeiny BB?**

– W katalogu prezentujemy, jaką kombinację genu kappa-kazeiny posiadają konkretne buhaje. A najkorzystniejszy układ, czyli BB posiadają takie buhaje jak: Cedarwal, Lyoder, Baret, Ladess, Bocadad ET, MŚ Bigquit 1 ET, EBP Edison, wspomniane wcześniej Artus i Hotshot czy córkowe Hering ST, Goster.

● **Część hodowców, chcąc zwiększyć częstotliwość urodzeń cieliczek, chętnie korzysta z nasienia seksowanego, zwłaszcza przy inseminacji jałówek.**

– To prawda, obserwujemy znaczny wzrost zużycia tego nasienia. W ofercie posiadamy nasienie seksowane od wspomnianego już buhaja Lockstar, a ponadto już w krótkie ciekawą pozycją, jaka wzbogaci naszą ofertę będzie buhaj Manawa ze znanej rodziny Dellia Ex 95, poprawiający budowę wymienia i nóg. Równie dużym zainteresowaniem co nasienie seksowane cieszą się kursy uczące rolników wykonywania zabiegów inseminacji. W poprzednim roku przeprowadziliśmy 24 takie kursy w różnych lokalizacjach, w których udział wzięło 293 kursantów.

● **Dziękuję za rozmowę.**